

D'esquerra a dreta, els regidors Pérez Desoy, Grau i Sanllehí.

El personal polític de l'ajuntament de Girona (1939-1979)

JOSEP CLARA

El dia 4 de febrer de 1939, la ciutat de Girona fou ocupada per les tropes de la IV Divisió de Navarra, comandades pel general Alonso Vega, i començà una nova etapa de la seva història contemporània: la dictadura franquista, règim concebut d'antuvi com un *Nuevo Estado Totalitario*, que evolucionà pels camins de la democràcia orgànica sense perdre mai el caràcter de dictadura tecno-burocràtica basada en la força de l'exèrcit, el predomini de les classes dominants i el nacional-catolicisme d'una Església influent i afavorida.⁽¹⁾

En un context d'aquesta mena, la designació del personal polític dels ajuntaments esdevingué un fet ritual, ben controlat des de dalt i per això mateix només representatiu d'una

Revista de Girona

petita part de la realitat social dels municipis.

Mecanisme del nomenament

El nomenament dels regidors dels ajuntaments franquistes va conèixer dos sistemes: 1) la designació feta directament pel govern, d'acord amb el decret de 30 de setembre de 1936 i l'ordre de 30 d'octubre de 1937,⁽²⁾ i 2) la designació per sufragi articulat orgànicament, a través de la família, el sindicat i el municipi. El procediment de la primera hova va tenir vigència fins al 1948, en què s'arbitraren les eleccions controlades per seleccionar notables dins el bloc de poder.

a) Les comissions gestores

Entre el 1939 i el 1948, l'ajuntament de Girona fou confiat a una comissió constituïda per persones "de reconocida solvència moral y conducta intachable", que no havien format part de les organitzacions polítiques integrades en el front d'esquerres.

La reorganització de la vida municipal després de l'ocupació de la ciutat va ser encomanada provisionalment als senyor Albert de Quintana, Antoni de Barrio, Antoni Franquet Gusiñer, Isidre Bosch, Francesc Mundet i Narcís Figueras Salas, els quals –el 6 de febrer– es repartiren les tinències d'alcaldia i nomenaren alcalde Joan Tarrús, el qual prengué possessió del càrrec al cap de dos dies, en presència del capità Severino Lamas, pertanyent al cos jurídic militar.

Mundet no assistí a cap més sessió després de la inicial, i la seva absència fou coberta per Enric Guartmoner, el qual primerament accedí a la corporació com a delegat especial de l'alcaldia per a serveis de proveïments i, a partir de l'abril, s'hi integrà com a tinent d'alcalde.

Personal polític

El 14 de setembre de 1939, el governador civil Paulino Coll elevà al ministeri de la Governació una proposta per renovar la gestora, d'acord amb l'ordenament legal contemplat a l'ordre de 30 d'octubre de 1937. El 23 d'octubre, acceptada la renovació per les autoritats de Madrid, el mateix governador donà possessió als escollits: Albert de Quintana (alcalde president), Joaquim de Vinyals, Antoni de Barrio, Josep M.ª Noguera, Narcís Figueras Salas (tinents d'alcalde), Àngel Rodríguez, Josep M.ª Viñas, Agustí Ferrer, Francesc Comadira, Manuel Pla, Bonaventura Servitja, Joan Palahí, Manuel Riera i Joaquim Garay (regidors). Per una disposició de la sots secretaria del ministeri de la Governació, datada el 25 de novembre, fou nomenat un desè regidor –Josep M.ª Prat–, el qual prengué possessió del càrrec el 7 de desembre de 1939.

Aquest darrer regidor, però, hagué de cessar el 6 de febrer de 1942, atès que havia estat nomenat diputat provincial –ponent de beneficència– i els dos càrrecs eren incompatibles.

Arran de les tensions i distanciament entre l'alcalde Quintana i el governador civil Mazo Mendo –arribat a Girona el 8 d'octubre de 1945–, la corporació va ser sotmesa a una renovació total el 2 de desembre de 1946. Abans s'havia produït la dimissió de l'alcalde i la solidaritat de l'equip consistorial amb el dimittit.⁽³⁾

Mazo Mendo va topat d'antuvi amb alguna dificultat per establir el recanvi adient, sobretot per cobrir l'alcaldia, però el 13 de novembre pogué efectuar la proposta al Ministeri de la Governació, la qual fou aprovada el 17 del mateix mes.

L'alcaldia correspongué a Antoni Franquet Alemany, capità mutilat i sots-cap provincial del Movimiento. Les tinències d'alcalde foren concedides a Narcís Figueras Rexach, Josep M.ª de Toca, Cosme Casas i Ramon Garriga. Els acompanyaren, en qualitat de vocals gestors, Pere Coll, Joaquim Escatllar, Ernest Gussinyé, Enric Camps, Salvador Plaja, Salvador Bou i Josep M.ª Ginés. També cal dir que Agustí Corominas Duch, que havia estat nomenat primer tinent d'alcalde, renuncià al càrrec –tot al·legant que tenia més de 60 anys– i no en prengué possessió.

b) La democràcia orgànica

El setembre de 1948, poc després de l'entrevista entre Franco i don Juan de Borbón al golf de Biscaia, quan el boicot internacional pesava sobre el país, el règim endegà una pseudo-transformació política i anuncià amb

COMPONENTS DE L'AJUNTAMENT DE GIRONA (1939-1979)

NOM	LLOC I ANY DE NAIXEMENT	PROFESSIÓ	PERÍODE
Agustí Torras, Joan	Banyoles, 1918	industrial	1964-71
Alberch Casadejús, Daniel	Sta. Maria d'Oló, 1922	representant	1967-79
Alberch Comas, Francesc X.	Salt, 1921	industrial	1955-67
Arenas Cárdenas, Julián	Almadén, 1919	funcionari ⁽¹⁾	1964-71
Bachs Esparraguera, Joaquim	Girona, 1896	industrial	1949-52
Barrio Santiago, Antoni de	Benavente, 1883	empleat	1939-46
Bellsolà Rey, Àngel	Girona, 1926	advocat	1964-71
Boada Vila, Martí	Cassà Selva, 1917	agent assegurances	1971-79
Bonet Cufí, Josep	Fonteta, 1913	funcionari ⁽²⁾	1967-72
Bordas Brascó, Josep	Girona, 1913	professor	1955-61
Bosch Bataller, Isidre	Vilanna, 1876	arquitecte	1939
Bosch Domènec, Josep M. ^a	St. Hilari, 1919	practicant	1958-67
Botanch Dausà, Joan	Cassà Selva, 1923	advocat	1958-62
Bou Ferrer, Salvador	Girona, 1900	comerç	1946-52
Bragulat Bragulat, Basili	Lles, 1921	agent assegurances	1971-79
Camps Casellas, Enric	Bellcaire, 1908	agent assegurances	1946-55
Casas Camps, Cosme	Espolla, 1915	mestre	1946-55
Casellas Condom, Albert	Girona, 1923	metge	1961-67
Coll Noguer, Pere	St. Jaume Llierca, 1920	advocat	1946-52
Comadira Bosacoma, Francesc	Girona, 1907	comerç	1939-46
Cruz Estrada, Joan	Girona, 1927	arquitecte	1971-74
Desoi Vázquez, Josep Lluís	Girona, 1926	practicant	1955-61
Drou Costa, Frederic	Besalú, 1922	perit electricista	1971-74
Ensesa Monsalvatge, Anna	Girona, 1922	comerç	1974-79
Escatllar Bonet, Joaquim	Girona, 1900	director indústria	1946-55
Estival Cisa, Francesc	Premià, 1901	director indústria	1967-69
Ferrer Roura, Agustí	Blanes, 1905	agent assegurances	1939-46
Figueras Rexach, Narcís	Girona, 1893	metge	1946-52
Figueras Salas, Narcís	Girona, 1885	industrial	1939-46
Franquet Alemany, Antoni	Girona, 1909	militar	1946-57
Franquet Gusiñer, Antoni	Girona, 1879	industrial	1939
Garay Pujol, Joaquim	Barcelona, 1881	comerç	1939-46
Garriga Alum, Enric	Lloret de Mar, 1922	industrial	1958-64
Garriga Homs, Ramon	Girona, 1912	comerç	1946-52
Ginés Pous, Josep M. ^a	Girona, 1917	comerç	1946-52
Gómez Herrero, Miquel	Catón de Campos, 1928	funcionari ⁽³⁾	1974-76
Grau Bassagañas, Maurici	Girona, 1931	administratiu	1974-79
Gruartmoner Massa, Enric	Girona, 1888	comerç	1939
Gussinyé Ribas, Ernest	Girona, 1910	industrial	{ 1946-55 1961-67
Massaguer Bach, Enric	Girona, 1914	funcionari ⁽⁴⁾	1958-64
Mediñà Budó, Josep	Bescanó, 1906	oficinista	1949-55
Meléndez Oller, Enric	Girona, 1919	industrial	1964-71
Mirambell Belloc, Enric	Girona, 1922	funcionari ⁽⁵⁾	1961
Mundet Noguera, Francesc	Vidreres, 1869	propietari	1939
Noguera Massa, Josep M. ^a	Girona, 1910	professor	1939-46
Noguera Sabater, Ramon	Girona, 1911	químic industrial	1958-64
Omedes Colomer, Alexandre	Barcelona, 1905	industrial	1952-58
Ordis Llach, Pere	Crespià, 1913	metge	{ 1949-55 1957-67
Ordis Vila, Agustí	Crespià, 1919	metge	1955-61
Orrí Perich, Carles	Girona, 1934	advocat	1974-79
Pagans Grau, Joaquim	Girona, 1907	industrial	1949-55
Palahí Perich, Joan	Girona, 1910	industrial	1939-46
Paredes Hernández, Joan (I)	Girona, 1926	professor mercantil	1971-73
Paredes Hernández, Joan (II)	Girona, 1932	agent comercial	1974-76
Pérez Desoy, Carles	Mataró, 1928	advocat	1974-79
Pérez Rodeja, Santiago	Girona, 1926	comerç	1964-71
Pi Ventós, Joan	Begur, 1933	mestre	1974-79
Pla Dalmau, Joaquim	Girona, 1917	industrial	1961-67
Pla Mir, Manuel	Cassà Selva, 1902	industrial	1939-46
Plaja Martí, Salvador	Girona, 1906	industrial	1946-49
Pórtulas Vila, Lluís	La Cellera, 1920	administratiu	1974-79
Prat Roca, Josep M. ^a	Girona, 1914	advocat	1939-42
Puig Pujol, Eduard	Barcelona, 1927	industrial	1967-74
Quintana Tajà, Lluís	Girona, 1913	metge	1952-58
Quintana Vergés, Albert de	Girona, 1904	advocat	1939-46
Reyner Bosacoma, Miquel	Girona, 1918	metge	1955-61
Ribot i de Balle, Ignasi de	Girona, 1926	advocat	1971-79
Ribot i de Balle, Joan M. ^a de	Girona, 1919	arquitecte	1955-61
Riera Perpiñà, Manuel	Banyoles, 1903	comerç	1939-46
Roca Jubert, Manuel	Girona, 1905	farmacèutic	1955-61
Rodríguez Ballou, Àngel	Màlaga, 1913	advocat	1939-46

paraules de Blas Pérez, ministre de la Governació, la "plena incorporació de los españoles a las tareas del Estado". Un dels passos d'aquesta aparent obertura fou el decret de 30 de setembre pel qual es convocaven eleccions municipals, d'acord amb els principis apuntats a la Llei de Règim Local de 17 de juliol de 1945.⁽⁴⁾

La premsa addicta comentà la convocatòria amb paraules d'afecte i ressaltà el caire administratiu estricte de la consulta: "*Barridas las miasmas por la victoria de la España auténtica, tenemos ahora convocadas unas elecciones municipales. ¡Cuán distintas de aquéllas! No se debaten ahora problemas políticos, ni banderías de partido. No se desatan pasiones, ni se va a discutir el usufructo de prebendas. No se va contra nadie, sino que, por el contrario, se realiza un servicio. Hay que dotar a los municipios españoles de los hombres más capacitados; de quienes, por su saber personal y sus condiciones más óptimas, mejor solución y más ponderado tino pueden imprimir, con más garantías de acierto, a la administración municipal, que nada tiene que ver con las ideas políticas de cada ciudadano*".⁽⁵⁾

El procediment arbitrat per a la designació dels regidors els dividia en tres grups: 1) els elegits pels veïns que eren caps de família, 2) els elegits pels

Albert de Quintana va presidir l'ajuntament entre el 1939 i el 1946.

organismes sindicals, i 3) els elegits pels triomfadors dels grups 1 i 2 entre els veïns membres d'entitats econòmiques, culturals i professionals del terme municipal.

No cal dir que les limitacions del sistema eren nombroses i pafeses. Només els caps de família inscrits en el cens electoral tenien el dret i el deure de votar els representants del terç familiar; el 1970 hom hi afegí les dones

casades. Els candidats del terç corporatiu (de les entitats econòmiques, culturals i professionals) eren tots proposats pel governador civil. Quant al terç sindical, l'elecció es feia a través d'uns compromissaris escollits pels vocals de les juntes sindicals de les diverses entitats que radicaven al terme municipal. Aquests sindicats eren naturalment els verticals. ▷

COMPONENTS DE L'AJUNTAMENT DE GIRONA (1939-1979)

NOM	LLOC I ANY DE NAIXEMENT	PROFESSION	PERÍODE
Romans Juandó, Josep	Barcelona, 1922	industrial	1967-74
Romeu Perlas, Fèlix	St. Daniel, 1914	empleat banca	1964-71
Sánchez Babot, Felip	Girona, 1929	metge	1961-67
Sanllehí Burguet, Ramon	Girona, 1930	comerç	1974-79
Sels Güibas, Miquel	El Papiol, 1920	mestre	1967-74
Servitja Serrat, Bonaventura	Girona, 1914	comerç	1939-46
Simon González, Valerià	Vezdemarbán, 1915	funcionari ⁽⁶⁾	1949-55
Simon Vallmajó, Pere	Girona, 1901	contractista obres	1952-58
Solà Camps, Francesc	Girona, 1916	òptic	1952-58
Soldevila Feliu, Artur	Figueres, 1928	funcionari ⁽⁷⁾	1974-79
Solés Perich, Francesc	Girona, 1914	industrial	1967-74
Sot Casas, Josep M. ^a	Girona, 1928	advocat	1967-74
Tarrús Bru, Joan	Olot, 1880	metge	1939
Tarrús Estech, Francesc	Girona, 1910	metge	1952-58
Tarrés Vives, Joan	Girona, 1920	comerç	1961-67
Tibau Pagès, Joan	Fortià, 1921	metge	1967-79
Toca Estrader, Josep M. ^a de	L'Havana, 1898	enginyer	1946-55
Torras Majem, Paulí	Barcelona, 1932	industrial	1967-70
Vásquez Padrós, Josep	La Bisbal, 1915	comerç	1955-67
Veray Pallimonjo, Jaume	Calonge, 1897	odontòleg	1961-67
Viader Moliné, Josep	Girona, 1917	professor música	1958-64
Viñals Bardalet, Josep	El Burgo de Ebro, 1901	ferroviari	1952-58
Vinyals de Font, Joaquim de	Girona, 1892	metge	1939-46
Viñas Deutaner, Josep M. ^a	Girona, 1895	industrial	1939-46
Viñas Forch, Joan	Espolla, 1907	perit industrial	1955-61

(1) Enginyer, cap del Districte Forestal. (2) Cap de la Delegació d'Estadística. (3) Enginyer, cap Delegació d'Obres Públiques. (4) Institut Nacional de Previsió. (5) Director de la Biblioteca i Arxiu Provincial. (6) Llicenciat en dret, ministeri de l'Habitacle. (7) Veterinari, cap provincial de Ramaderia.

Personal polític

Les condicions exigides per ser regidor ⁽⁶⁾ constituïen, d'altra banda, un filtre a mans de l'autoritat governativa, a través del qual només podien passar *els elements addictes i de confiança*.

Cal recordar així mateix que l'alcalde a les capitals era nomenat pel ministeri de la Governació.

La qualitat de regidor durava un període de sis anys, però els ajuntaments es renovaven per meitat cada tres. Les vacants produïdes durant el període podien ser cobertes al temps de l'elecció subsegüent, però aleshores els elegits cessaven al cap de tres anys.

Les eleccions se celebraven en tres diumenges consecutius –un per a cada terç– i començaven sempre el mes de novembre. El mes de febrer següent –el primer diumenge– quedaven constituïts els ajuntaments.

El nou sistema s'estrenà el 21 de novembre de 1948 per a les eleccions del terç familiar i seguí els diumenges immediats per seleccionar els candidats dels terços sindical i corporatiu. Pels caps de família foren elegits Josep M.ª de Toca, Narcís Figueras Rexach, Joaquim Escatllar i Ernest Gussinyé. Pel terç sindical, els escollits van ser Valerià Simon, Joaquim Pagans, Josep Medià, Joaquim Bachs i Josep M.ª Ginés. Pel terç corporatiu, hom atorgà els càrrecs a Pere Ordis, Cosme Casas, Salvador Bou, Pere Coll i Enric Camps. *Com hom pot comprovar, la majoria dels elegits formaven part de la gestora que entrà el 1946.*

Les eleccions de l'any 1951, celebrades els dies 25 de novembre, 2 i 9 de desembre, seleccionaren com a nous regidors els senyors Francesc Tarrús i Francesc Solà (terç familiar), Josep Viñals i Pere Simon (terç sindical), i Lluís Quintana i Alexandre Omedes (terç corporatiu).

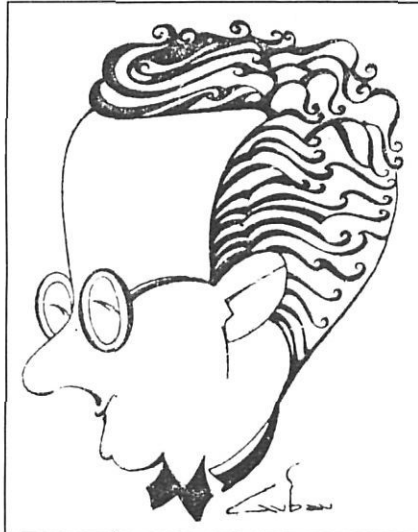
Les del 1954, celebrades els dies 21 i 28 de novembre i el 5 de desembre, foren favorables a Josep Vàsquez, Agustí Ordis i Josep Bordas (terç familiar), Joan Viñas, Francesc X. Alberch i Josep Lluís Desoï (terç sindical), i Miquel Reyner, Manuel Roca i Joan M.ª de Ribot (terç corporatiu).

Les del 1957, verificades els dies 24 de novembre, 1 i 8 de desembre, proclamaren regidors els senyors Josep M.ª Bosch i Ramon Noguera (terç familiar), Enric Garriga i Josep Viader (terç sindical), i Enric Massaguer i Joan Botanch (terç corporatiu).

Les del 1960 se celebraren els dies 27 de novembre, 4 i 11 de desembre i van adjudicar els càrrecs a Felip Sánchez, Albert Casellas i Jaume Veray (terç familiar), Joan Tarrés, Josep Vàsquez i Ernest Gussinyé (terç sin-

L'enginyer Josep M.ª de Toca fou una peça clau dels primers ajuntaments que presidí Antoni Franquet.

Josep M.ª Ginés, president actual de la Cambra de Comerç, va ser regidor de 1946 a 1952.

dical), i Enric Mirambell, Joaquim Pla i Francesc X. Alberch (terç corporatiu).

L'any 1963 no calgué celebrar les eleccions del terç de representació familiar, ja que els dos candidats proclamats –Santiago Pérez i Joan Agustí– foren elegits directament en virtut de l'article 55 del *Reglamento de Organización, Funcionamiento y Régimen Jurídico de las Corporaciones Locales*. ⁽⁷⁾ Les votacions del terç sindical s'efectuaren el 10 de novembre i atorgaren la plaça a Felix Romeu i a Tomàs Meléndez. Les del terç corporatiu, efectuades el 17 de novembre, donaren el càrrec a Julià Arenas, Àngel Bellsolà i Josep M.ª Bosch.

Els dies 13, 20 i 27 de novembre de 1966 resultaren elegits Eduard Puig, Josep Romans i Miquel Sels (terç familiar), Francesc Estival, Francesc Solés i Daniel Alberch (terç sindical), i

Paulí Torras, Joan Tibau i Josep M.ª Sot (terç corporatiu).

Les eleccions que s'havien de celebrar l'any 1969 foren ajornades un any: foren convocades per als dies 17 i 24 de novembre i 1 de desembre de 1970. Pel terç familiar van ser elegits Joan Paredes I i Martí Boada, mentre Ignasi de Ribot, Basili Bragulat i Frederic Drou van ser escollits pel terç sindical, i Miquel Gómez, Carles Orri i Joan Cruz, pel terç corporatiu.

Les darreres eleccions del sistema s'efectuaren els dies 13, 20 i 27 de novembre de 1973. La novetat vingué donada per la presència d'una candidatura d'esperit democràtic en el terç de representació familiar, la qual només triomfà parcialment. Els escollits foren: Joan Pi, Anna Ensesa, Joan Paredes II i Lluís Pórtulas (terç familiar), Maurici Grau, Ramon Sanllehí i Daniel Alberch (terç sindical), i Carles Pérez, Artur Soldevila i Joan Tibau (terç corporatiu).

Les eleccions del 1976 foren també ajornades, i el mandat dels ajuntaments s'allargà fins al 1979, en què es renovaren les corporacions d'acord amb el nou ordenament democràtic.

c) Nomenament dels alcaldes

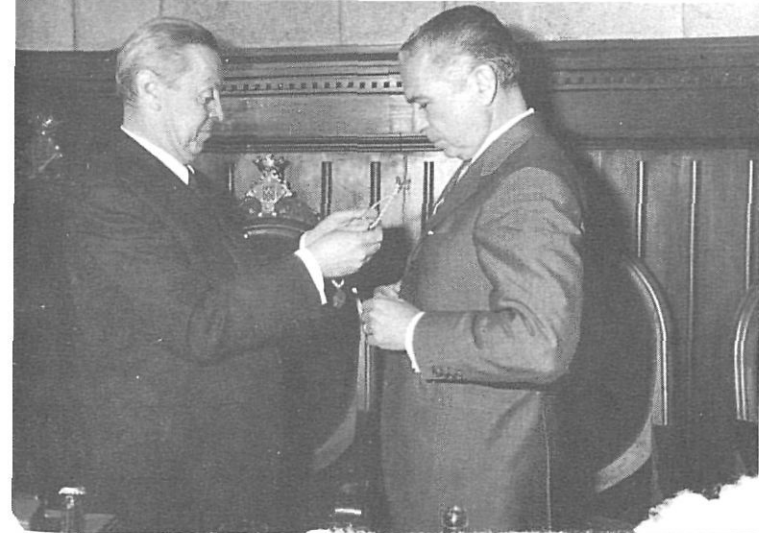
El municipi de Girona, d'acord amb el nombre d'habitants, li corresponia un ajuntament de quinze individus, un dels quals era l'alcalde que el presidia.

Excepte en el cas de Tarrús, que fou nomenat per presidir la primera gestora, el càrrec va ser proveït directament pel ministeri de la Governació, fet en el qual intervenien els governadors civils de torn.

El nomenament d'Albert de Quintana, l'octubre de 1939, fou informat pel governador Coll i executat per Serrano Suñer, ministre de la Governació. La persona elegida ja formava part de la primera gestora –havia estat el braç dret de Tarrús– i comptava amb un historial valuós per al règim. El 19 de juliol de 1936 s'havia presentat, com a oficial de complement que era, al govern militar i havia prestat servei armat durant la proclamació de l'estat de guerra. ⁽⁸⁾ Per aquesta actuació havia estat precisament condemnat i empresonat fins al 27 de gener de 1939.

El seu successor, Antoni Franquet Alemany, fou proposat el 1946 pel governador Mazo Mendo i nomenat pel ministre Blas Pérez. Els seus serveis al règim durant la guerra l'havien convertit en capità mutilat, en diputat provincial el 1939, i en el moment del nomenament d'alcalde era cap del Movimiento. Cessà a voluntat pròpia l'estiu del 1957, i el substituï de forma interina el tinent d'alcalde Joan M.ª Ribot.

El nomenament de Pere Ordis, el setembre de 1957, fou informat pel governador Pagès Costart i ratificat per Camilo Alonso Vega ("alliberador" de

Pere Ordís (a la dreta) va presidir l'ajuntament de 1957 a 1967 i fou succeït per Josep Bonet (a l'esquerra).

ARXIU IMATGES AJUNTAMENT GIRONA

L'alcalde Bonet, amb l'«Hermano Mayor» de la Junta Confraries, Eugenio López, i el governador civil Ramon Muñoz, l'any 1969.

Girona el 4 de febrer de 1939). Ordís ja havia participat a l'ajuntament com a regidor del terç corporatiu i era un dels que havien entrat a Girona amb l'exèrcit del futur ministre de la Governació.

El febrer de 1967 Ordís fou substituït per Josep Bonet, funcionari de la delegació de l'Institut Nacional d'Estadística. El governador era Hellín Sol i el ministre de la Governació, el mateix Camilo Alonso. Bonet no tenia experiència com a regidor, puix que havia estat derrotat en les eleccions del terç familiar de 1957.

L'alcalde Bonet fou apartat del càrrec el febrer de 1972 pel governador Anguera i el ministre Garicano l'atorgà a Ignasi de Ribot, el qual ja era regidor del mateix ajuntament com a representant del terç sindical i s'havia distingit com a president de la Cambra Oficial Sindical Agrària.

Ribot, membre d'una família de la noblesa terratinent, esdevingué així el darrer alcalde dels elegits a dit pel franquisme. A les acaballes del règim, el 6 de febrer de 1976, prengué altre cop possessió del càrrec en virtut de ser el candidat únic a l'alcaldia per complir el decret 3.230/1975 de 5 de desembre, modificat pel 3.411/75 de 26 del mateix mes.⁽⁹⁾

D'alguna manera, en el nomenament de les primeres autoritats del municipi

gironí, s'ha de tenir en compte la presència a Madrid d'un personatge com Luis Rodríguez de Miguel, que fou sots-secretari del ministeri de Governació i ministre de l'Habitacle i posseïa lligams gironins adquirits al temps que hi residí, quan el seu pare era governador civil de la Dictadura (1925-30).

Lloc d'origen i edat

La procedència geogràfica dels 96 individus que formaren part de l'ajuntament gironí en el període 1939-1979 revela una proporció que ja es donava abans de la guerra i que la revolució social i política alterà momentàniament.

Nascuts a Girona capital.....	51 (53'2%)
Nascuts a les comarques gironines.....	28 (29'2%)
Nascuts a la resta de Catalunya.....	10 (10'4%)
Nascuts a la resta de l'Estat...	6 (6'2%)
Nascuts a l'estranger.....	1 (1'0%)
	<hr/>
	96 (100'0%)

La gent nascuda a la capital recuperà el lloc primer i la de comarques passà a la segona posició habitual. El personal és autòcton en un grau molt elevat, la qual vol dir que els servidors del règim franquista a nivell municipal eren gent de casa. El regidor nascut a l'estranger

podria haver estat comptabilitzat dins el grup de nascuts a la resta de l'Estat, puix que Cuba l'any 1898 era una colònia espanyola, però hem preferit de diferenciar-lo per palesar la procedència no peninsular.

L'edat mitjana dels regidors del temps de la guerra civil havia estat de 38 anys. Els consistoris del franquisme són també relativament joves, però la mitjana d'edat s'acosta més a la dels temps de la II República: 42'2 anys. Val a dir que la de la República girava entorn dels 44 anys, i que com sempre comptabilitzem l'edat dels regidors en el moment de la primera elecció.

La distribució per grups d'edat és aquesta:

Fins a 30 anys.....	8 (8'4%)
De 31 a 40 anys.....	36 (37'5%)
De 41 a 50 anys.....	35 (36'4%)
De 51 a 60 anys.....	13 (13'5%)
Més de 60 anys.....	4 (4'2%)
	<hr/>
	96 (100'0%)

Els regidors més joves i els de més edat apareixen en les gestores del 1939: Servitja i Prat (25 anys) i Mundet (70 anys).

Personal polític

Professions

En un Estat no democràtic, com ho fou l'espanyol entre el 1939 i el 1977, difícilment el personal polític podia ser d'extracció popular. El règim tenia com un baluard decisiu les forces dominants de cada població, i aquestes van ser les que de manera directa o indirecta (a través dels adjunts corresponents) exerciren el poder local.

Les professions dels regidors no ho diuen tot, però són prou indicatives d'un status i d'una posició social. Al quadre l reflectim la que cada individu declarava com definidora de llur situació, però ací les agrupem de forma més resumida.

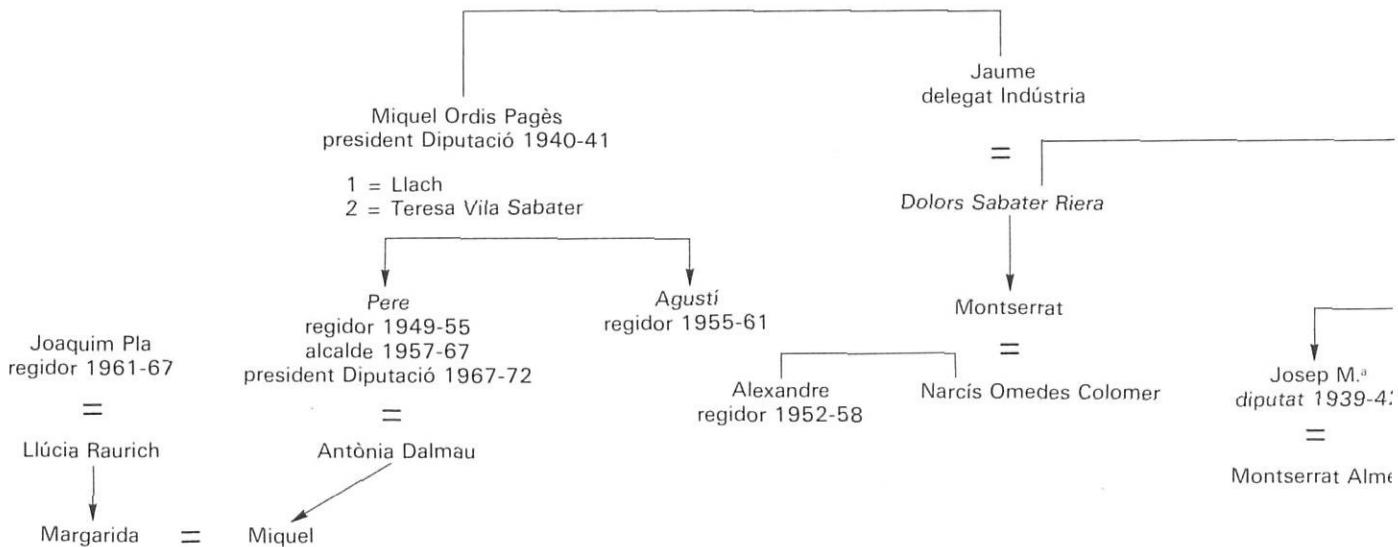
Industrials i directors indústria	22	(23'0%)
Comerç	14	(14'6%)
Metges	13	(13'6%)
Advocats	10	(10'4%)
Funcionaris	7	(7'2%)
Gestors i representants	7	(7'2%)
Empleats	6	(6'2%)
Professors	6	(6'2%)
Administratius	3	(3'1%)
Arquitectes	3	(3'1%)
Practicants	2	(2'1%)
Farmacèutics	1	(1'1%)
Militars	1	(1'1%)
Propietaris	1	(1'1%)

96 (100'0)

Preses de possessió del consistori presidit per Josep Bonet, el 5 de febrer de 1967.

Família Ordís - Noguera

JOAN COMALAT

Ignasi de Ribot va ser alcalde de 1972 a 1979.

Vet ací, doncs, el gruix del personal dels ajuntaments franquistes: homes de la indústria, del comerç, de les professions liberals i del funcionariat (en el qual s'han d'incloure els professors i el militar), alguns d'ells doblats de terratinents.⁽¹⁰⁾

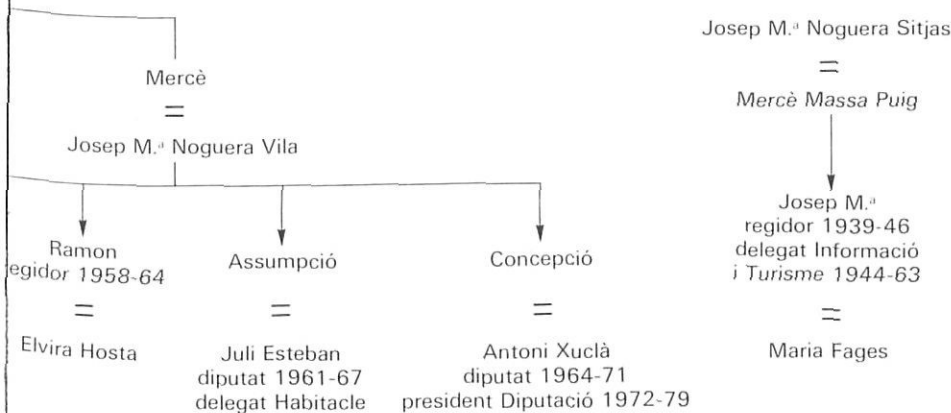
Experiència i filiació polítiques

L'ordre de 30 d'octubre de 1937 per la qual es donaven normes per formar les gestores que, en el cas gironí, actuaren el 1939 al 1949, al·ludia a la conveniència que hi participessin "componentes de FET y de las JONS". Atès que, abans del 1939, la Falange tingué una presència tan poc significativa a Catalunya, el règim hagué de cercar el personal municipal de la primera hora entre els components dels partits monàrquics i de la Lliga, i també entre els qui ja havien actuat en temps de Primo de Rivera. Ho demostra clarament la filiació política dels vuit regidors que tenien experiència:

Bosch Bataller: elegit el 1922 com a regidor tradicionalista, fou també present a l'ajuntament de la I Dictadura.

Estival: regidor de Santa Eugènia de Ter, elegit per la Lliga el 1931 i el 1934. De febrer a octubre de 1939 tornà a l'ajuntament del poble veí i després en fou el darrer alcalde (1958-63).

Franquet Gusiñer: regidor de la I Dictadura.

Personal polític

Gruartmoner: regidor de la I Dictadura.

Quintana Vergés: regidor de Barcelona, en representació de la CEDA, al temps de suspensió de l'Estatut.

Tarrús Bru: alcalde de la Dictadura de Primo de Rivera.

Vinyals: regidor elegit el 1934 per la Lliga.

Viñas Deutaner: regidor tradicionalista elegit el 1934.

D'altres representacions de la dreta tradicional foren les de Figueras Rexach, elegit per la Lliga a les eleccions de compromissaris del 1936, de Barrio, monàrquic de Renovación Española, Comadira, Riera i Noguera Massa, relacionats amb el tradicionalisme, etc. Com a persones pròpiament *falangistes* hi havia Rodríguez, Vázquez, Prat i Franquet.

En el conjunt del personal, tot ell afecte i homogeni a l'hora de defensar el Movimiento, amb l'excepció de Joan Paredes II, cal destacar diversos familiars de "caídos" (els Noguera, Tarrés, Ribot, Ginés, Rodríguez, etc.), gent de l'Acció Catòlica (Ginés, Palahí, Toca, Bordas, Noguera Sabater, etc.) i membres o pròxims a l'Opus Dei com Paredes I, Bonet i Torras.

Consideracions finals

En un sentit ideal, els regidors municipals haurien de ser el mirall de la població i els representants genuïns de les diverses classes i sectors que conformen la ciutat. La realitat ens ensenya tota una altra cosa.

Durant la II República s'observà una democratització de la vida política a nivell formal, però els components de la corporació pertangueren bàsicament a famílies de botiguers i a grups que ja controlaven el municipi els anys anteriors. Només el trasbals provocat per la revolució social del 1936 alterà per uns moments la continuïtat al·ludida donant protagonisme a la classe obrera, la qual mai no havia tingut oportunitat d'accedir ni d'intervenir en el govern ciutadà.

El franquisme significà el restabliment dels elements tradicionals, de les classes més conservadores, i és per això que de bon començament es nodrí d'elements que havien col·laborat amb la dictadura de Primo de Rivera o ajudat al triomf dels sollevats del 1936. La fórmula d'eleccions per terços no ofería cap garantia democràtica, per la qual cosa no suscitava entusiasme participatiu entre l'electorat ja molt reduït.⁽¹¹⁾ Tan sols la consulta del 1973 —a les acaballes del règim— pogué ser aprofita-

tada pels candidats d'esperit democràtic per combatre el franquisme des de la mateixa institució.

La carrera política dels regidors ha estat grisa i sobretot provincial. Joan Tarrús i Pere Ordís presidiren la Diputació els anys 1939-40 i 1967-72, respectivament. Prat, Figueras Rexach, Casas, Tarrés i Boada foren diputats provincials. Els alcaldes Quintana, Franquet, Ordís, Bonet i Ribot van ser procuradors a Corts perquè el mateix càrrec ho comportava, i Joan Botanch ho fou l'any 1971 per representació familiar en el darrer "parlament" del sistema. També Noguera Massa va ser delegat del Ministeri d'Informació i Turisme i Valerià Simon, sots-cap provincial del Movimiento. Casas i Sels, per la seva banda, presidiren la delegació provincial del Servicio Español del Magisterio. I Ginés és actualment *president de la Cambra de Comerç i Indústria* i Pi vice-president.

En la nova etapa democràtica, oberta després de la mort de Franco, només dos regidors amb "currículum" a l'ajuntament del franquisme han aconseguit càrrecs d'elecció popular: Joan Paredes II, vinculat al partit socialista de Josep Pallach, que el 1977 arribà a diputat a Corts amb el "Pacte Democràtic per Catalunya" i que el 1979 tornà a ser regidor de l'ajuntament pel PSC-PSOE, i Joan Botanch, diputat a Corts el 1979 i el 1982 per la UCD i el PDP, respectivament.

Els lligams familiars que detectem entre els regidors del franquisme són molt més nombrosos que els que es donaren en els períodes anteriors. Pere Ordís i Agustí Ordís eren germans, com ho eren els Ribot. Els dos Paredes eren cosins. Dels Tarrús i dels Franquet hi apareixen el pare i el fill. També estaven emparentats Escatllar i Franquet Alemany, Plaja i Tarrés, Figueras Salas i Perich, Bou i Quintana Tajà, etc. El clan

LES VOTACIONS DEL TERÇ FAMILIAR

21 - XI - 1948

* Josep M.ª de Toca Estrader	2.803
* Narcís Figueras Rexach	2.719
* Joaquim Escatllar Bonet	2.525
* Ernest Gussiñé Ribas	2.506
Ramon Garriga Homs	2.399
Pere Ordís Llach	1.564
Josèp M.ª Prat Roca	1.331
Lluís Quintana Tajà	1.325
Joan Hugas Prat	1.225
Josep M.ª Sureda Corominas	1.156

25 - XI - 1951

* Francesc Tarrús Estech	3.405
* Francesc Solà Camps	2.651
Lluís Quintana Tajà	2.156
Francesc Bartomeu Marcó	2.065

21 - XI - 1954

* Josep Vázquez Padrós	2.249
* Agustí Ordís Vila	2.187
* Josep Bordas Brascó	2.131
Salvi Sendra Ribas	2.018
Lluís Pèlach Feliu	1.640
Joan Negre Rovira	1.639
Santiago Sobrequés Vidal	1.633
Santiago Casadevall Martínez	1.522
Francesc Gómez Cama	1.367

24 - XI - 1957

* Josep M.ª Bosch Domènech	2.036
* Ramon Noguera Sabater	1.963
Ricard Llapart Tharrats	1.557
Josèp M.ª Nicolazzi Rovira	1.515
Josèp M.ª Vila Burch	1.505
Josèp Bonet Cuffí	1.094

27 - XI - 1960

* Felip Sánchez Babot	2.587
* Albert Casellas Condom	2.103
* Jaume Veray Pallimonjo	1.957
Santiago Pérez Rodeja	1.951
Pere Ribas Culubret	1.632
Josèp Oliu Rosell	1.500
Fèlix Farró Martí	1.440

13 - XI - 1966

* Eduard Puig Pujol	3.482
* Josep Romans Juandó	3.296
* Miquel Sels Güibas	2.506
Martirià Canal Riera	2.417
Ramon Sanllehí Burguet	2.256

17 - XI - 1970

* Joan Paredes Hernández (I)	5.886
* Martí Boada Vila	5.574
Josèp M.ª Plana Pascual	4.152
Lluís Pórtulas Vila	3.963
Josèp Plana Valls	2.467

13 - XI - 1973

* Joan Pi Ventós	7.686
* Anna Ensesa Monsalvatge	6.383
* Joan Paredes Hernández (II)	5.489
* Lluís Pórtulas Vila	5.094
Joan Carbó Escàbia	4.956
Ramon Vilaró Sandiumenge	4.245
Pere Codina Gironella	3.913
Francesc Sitjas Puig	1.328

NOTES

(1) Sobre l'Espanya de Franco, a títol indicatiu, podem citar les obres de Ramón TAMAMES, *La República. La Era de Franco*, Madrid, Alianza Editorial, 1977 (6.ª ed.); Manuel RAMÍREZ, *España, 1939-1975. Régimen político e ideología*, Madrid, Guadarrama, 1978, i José Antonio BIESCAS i Manuel TUNÓN de LARA, *España bajo la dictadura franquista (1939-1975)*, Barcelona, Labor, 1980.

(2) *Boletín Oficial del Estado* (=BOE), 3 de novembre de 1937.

(3) J. FABRE, "Albert de Quintana, que s'enfrontà amb Mazo Mendo", dins *Presència*, 584 (1 de maig de 1983), ps. 4-12.

(4) BOE, 7 d'octubre de 1948.

(5) *Los Sitios*, 18 de novembre de 1948. Tot això era pura retòrica. El mateix ministre d'Afers Estrangers, Alberto Martín Artajo, advertia al general Franco que la nota amb què era comentada la celebració de les

S. MARTÍ

L'entrada de Joan Paredes II a l'ajuntament, l'any 1974, va significar el triomf parcial d'una candidatura d'esperit democràtic.

més sòlid apareix entorn de les famílies Ordis, Noguera, Omedes i Pla.

L'alcalde que tingué una actuació més llarga fou Antoni Franquet (10 anys, 6 mesos i 29 dies), però el seu successor va batre el rècord de permanència a l'ajuntament: Pere Ordis, en efecte, hi romangué 6 anys com a regidor, i 9 anys, 4 mesos i 14 dies més com a alcalde. Els regidors que foren elegits dos cops –Daniel Alberch, Francesc X. Alberch, Gussinyé, Tibau i Vásquez– s'hi pogueren moure durant dotze anys.

L'estimació del càrrec fou una característica generalitzada, però cal destacar la retirada total –tret de Viñas Deutaner que morí el gener de 1946–

de la gestora que presidia Albert de Quintana. A part d'aquest incident, pocs regidors deixaren o renunciaren al lloc obtingut: Mirambell (desembre de 1961, per "impediment físic" i a voluntat pròpia), Estival (mort el juny de 1969), Torras (setembre de 1970, per canvi de residència), Paredes I (febrer de 1973, per sis faltes), Gómez Herrero (1976, per trasllat de domicili), i Paredes II (27 de setembre de 1976, per disconformitat amb la política municipal). Els casos més sonats van ser protagonitzats pels dos cosins Paredes. El primer resultà expulsat per les sis faltes d'assistència sense justificar, previstes a la llei, però el motiu real de la retirada cal relacionar-lo amb

el canvi de Bonet per Ribot al front de l'alcaldia. Paredes II donà un caire totalment polític a la dimissió, la qual s'emmarcà en el temps de transició a la democràcia.⁽¹²⁾

Finalment assenyalarem que el sistema seguit permetia fets tan curiosos com el que un candidat derrotat per un terç podia ser repescat i sortir elegit per un altre: Pere Ordis, el 1948, no obtingué prou vots dels caps de família, però accedí a l'ajuntament dos diumenges després pel terç corporatiu, la qual cosa es repetí el 1973 amb Artur Soldevila, derrotat pel terç sindical i després escollit pel corporatiu.

elecciones "pone al descubierto el carácter limitado de la votación. Temo –afegia– que anule en parte el gran efecto que el anuncio había causado en la prensa de todo el mundo" (Javier TUSELL, *Franco y los católicos*, Madrid, Alianza Editorial, 1984, p. 180).

(6) L'article 16 de decret de 30-9-48, que fou incorporat com a article 51 al Reglamento de Organización, Funcionamiento y Régimen Jurídico de las Corporaciones locales, de 17-5-52, estableix com a condicions indispensables per ser candidat del terç familiar les següents: "1.ª Haber desempeñado el cargo de concejal, en el propio Ayuntamiento, durante un año como mínimo o hallarse desempeñándolo. 2.ª Ser propuestos por dos Procuradores o ex Procuradores en Cortes, representantes de las Corporaciones locales de la provincia; por tres Diputados o ex Diputados provinciales o por cuatro Concejales o ex

Concejales del mismo Ayuntamiento.– 3.ª Ser propuestos por vecinos Cabezas de familia, incluidos en el Censo electoral del respectivo distrito, en número no inferior a la vigésima parte del total de electores".

(7) Sembla ser que un dels candidats –que ja havia estat derrotat en unes eleccions anteriors– va posar com a condició, a l'hora de tornar a presentar-se, l'elecció assegurada. La millor manera per aconseguir-ho fou limitant la presentació de candidats, a fi que l'interessat pogués ser elegit sense votacions.

(8) J. ARRARÁS, *Historia de la Cruzada española*, Madrid, Ediciones Españolas, 1942, vol. 5, tom 22, p. 262, i *Los Sitios*, 4 de febrer de 1964.

(9) Per aquest decret es convocaven eleccions per proveir el càrrec d'alcalde de les capitals de província i ciutats de més de 100.000 habitants (tret de Madrid i Barcelona), d'acord amb la nova llei de Bases del

Règim Local de 19-11-75. Els alcaldes havien de ser elegits pels regidors dels ajuntaments.

(10) La família Ribot n'és la més caracteritzada: segona entre els propietaris provincials, amb terres a 21 municipis. Vegeu Helena ESTALELLA, *La propietat de la terra a les comarques gironines*, Girona, Col·legi Universitari, 1984, ps. 169 i 179. Cal recordar encara que Ignasi de Ribot formava part del consell d'administració del Banc Industrial dels Pirineus.

(11) Les dades de participació foren baixes. Com a exemple direm que el 1966 se superà el 40 per cent i que el 1973 s'arribà al 53'78 per cent.

(12) El comunicat de dimissió fou publicat a *Presència*, 442 (2 d'octubre de 1976), p. 5. Els aclariments sobre la dimissió es troben al mateix setmanari núm. 443 (de 9 d'octubre), p. 18.